

Vlaanderen
is materiaalbewust

RESULTATEN TERREINCONTROLES 2021

TEAM TERREINCONTROLE

SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER

OVAM

WWW.OVAM.BE

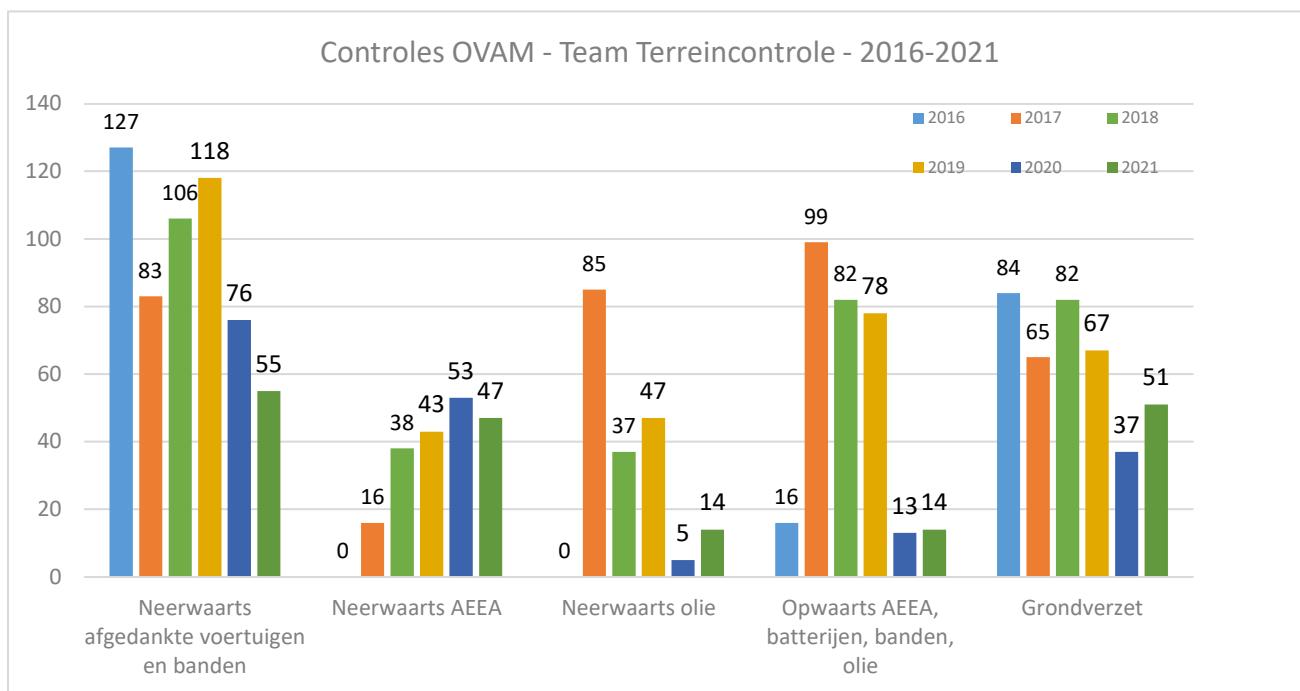
INHOUD

1	Inleiding.....	3
1.1	Reden voor controle	4
1.2	Herkomst klachten	4
1.3	Bedrijven in overtreding	5
1.4	Actie na controle	5
1.5	Samenwerking met externen	6
2	Stroomopvolgers.....	6
2.1	opwaarts	6
2.2	neerwaarts	7
3	Afval	7
3.1	Neerwaartse controles	8
3.1.1	AEEA	8
3.1.2	Afgedankte voertuigen	9
3.1.3	Afvalolie	10
3.2	Opwaartse controles	10
3.2.1	AEEA en batterijen	10
3.2.2	Olie en banden	10
4	Bodem	11
5	Zwerfvuil.....	12
6	Andere taken.....	14

1 INLEIDING

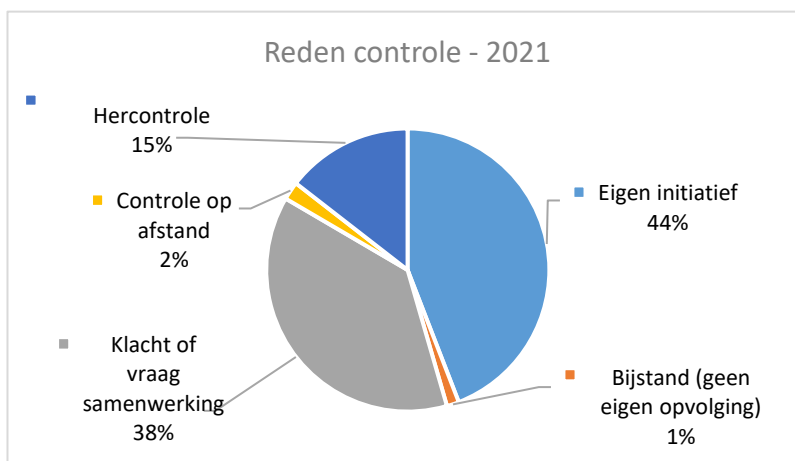
De OVAM heeft een aantal specifieke toezichtsbevoegdheden. De belangrijkste zijn controles op de afvalstromen die onder een **uitgebreide producentenverantwoordelijkheid** vallen, controles op de **traceerbaarheid van bodemmateriële** (grondverzet) en handhaving **zwerfvuil**. In 2021 beschikte het team Terreincontrole over 7 toezichthouders. Ongeveer 5 VTE werd besteed aan toezichthoudende taken en 1 VTE aan administratieve ondersteuning en beleid. Net als in 2020 bevat het team 2 stroomopvolgers, die nauw samenwerken met de beheersorganismen Recupel en Bebat. Voor handhaving zwerfvuil waren 7 handhavers actief. We bepalen de prioriteiten steeds in overleg met onze stakeholders: Denuo en de beheersorganismen Febelauto, Recupel, Bebat, Valorlub, PV Cycle, Valumat, Grondbank en Grondwijzer, VVSG en Fost Plus.

In 2021 voerde het team Terreincontrole **182 controles** uit, verdeeld over verschillende sectoren (zie grafiek). We voeren geregeld gezamenlijke controles uit met lokale toezichthouders, de afdeling Handhaving en politiediensten. Tijdens een controle leggen we uit hoe een bedrijf zich in regel kan stellen. Bedrijven die in overtreding zijn, ontvangen eerst een aanmaningsbrief. In sommige gevallen kan dit leiden tot een proces-verbaal (PV, strafrechtelijk) of een verslag van vaststelling (VJV, administratief). In een beperkt aantal dossiers gebruikt het team Terreincontrole ook het instrument van de bestuurlijke maatregel, met eventueel de oplegging van een dwangsom.

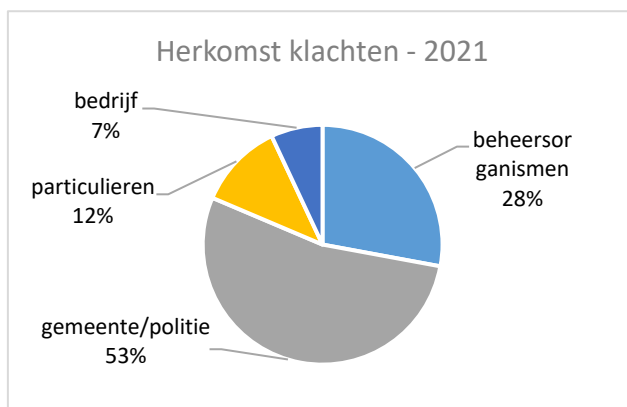
1.1 REDENEN VOOR CONTROLES

Het merendeel van de controles gebeurt op eigen initiatief (44%), dit is proactieve en risicogebaseerde handhaving. Verder zijn er ook klachten en/of tips die bij de OVAM toekomen of vragen tot samenwerking of bijstand door de (lokale) overheden of door de lokale of federale politie.

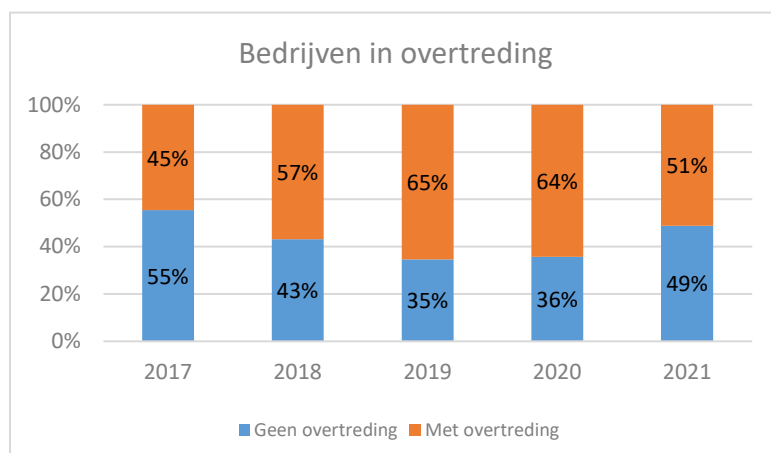
1.2 HERKOMST VAN DE KLACHTEN

De meerderheid van de klachten komen van politiediensten of (lokale) overheden (53%). Daarnaast zijn er ook een groot aantal meldingen van beheersorganismen (28%), voornamelijk van Bebat en Febelauto.

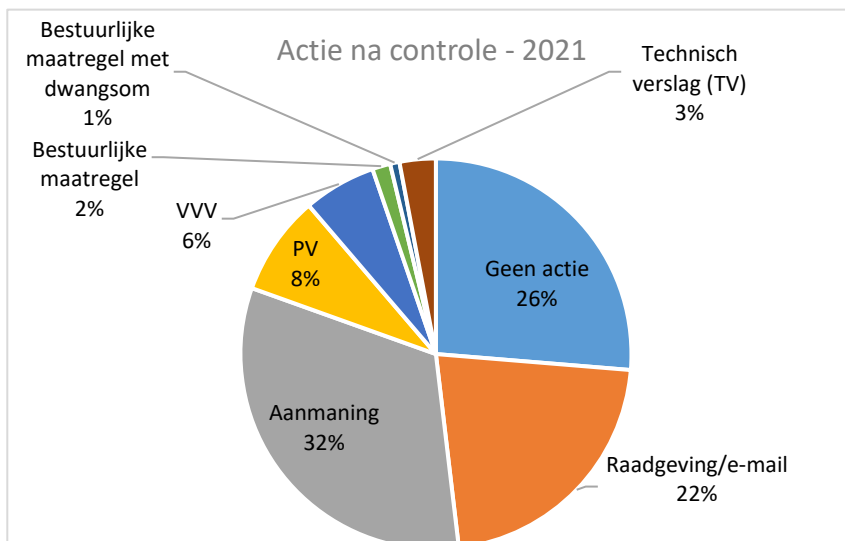
1.3 BEDRIJVEN IN OVERTREDING

Van alle gecontroleerde bedrijven was 51 % in overtreding. Dat is iets minder dan de vorige jaren. Overtredingen kunnen gaan van een administratieve overtreding (niet aangesloten zijn bij een beheersorganisme en dus financieel niet bijdragen) tot een overtreding met een hogere milieu-impact zoals het niet correct depollueren van afgedankte voertuigen.

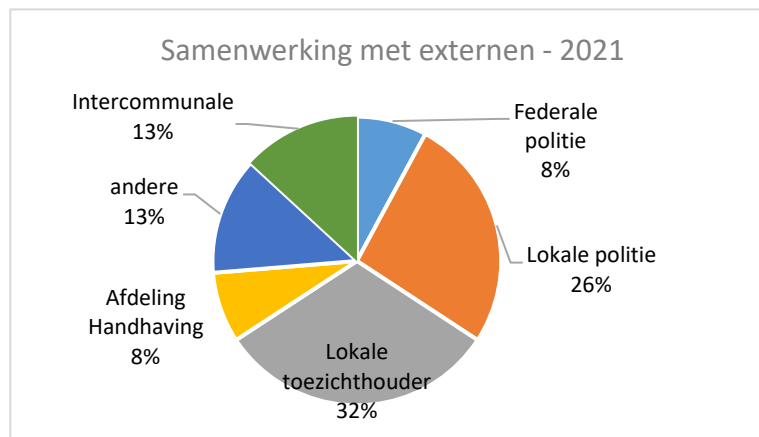
1.4 ACTIE NA CONTROLE

De OVAM werkt via een trapsgewijze aanpak. De bedoeling is om eerst te informeren en pas maatregelen te nemen bij zwaardere of herhaaldelijke overtredingen of wanneer het gecontroleerde bedrijf weigert om zich in regel te stellen.

1.5 SAMENWERKING MET EXTERNEN

In 2021 werkten we 76 keren samen met externe controlediensten: lokale toezichthouders, politiediensten (zowel federaal als lokaal) en de afdeling Handhaving van het departement Omgeving.

2 STROOMOPVOLGERS

Sinds 2020 zijn er in samenwerking met de beheersorganismen Recupel en Bebat 2 stroomopvolgers actief in het team Terreincontrole. Stroomopvolgers zijn geen toezichthouders, maar informeren bedrijven over de geldende regelgeving. Voor batterijen lag de focus op tips die Bebat doorgaf. Dit gaat over bedrijven ondanks contactname door Bebat niet aansluiten als invoerder van batterijen (freeriders), zowel Belgische bedrijven als buitenlandse internetshops. Op vraag van Recupel lag voor AEEA (afgedankte elektrische en elektronische apparatuur) de hoofdfocus op de controles om het ingezamelde en gerapporteerde AEEA te verhogen. Ook werd de correcte inzameling en opslag van afgedankte batterijen gecontroleerd. Het nieuwe aanvaardingsplichtconvenant met Recupel (voorheen MBO) bevat ook de werking van de stroomopvolgers. De bedrijven die Bebat doorgaf waren vaak ook invoerders van EEA (met batterijen in) en moesten dan ook bijkomend bij Recupel aansluiten.

2.1 OPWAARTS

De controles zijn vooral bedoeld om 'freeriders' op te sporen. Dat zijn bedrijven die niet zijn aangesloten bij een beheersorganisme of die niet beschikken over een door de OVAM goedgekeurd afvalbeheersplan. Deze controles zijn vooral administratieve. Het merendeel ervan gebeurt niet ter plaatse, maar vanop afstand. Sinds 2020 gebeurt het informeren en aansporen tot aansluiten bij Bebat en/of Recupel in eerste instantie door de stroomopvolgers.

In 2021 hebben we **400 bedrijven gecontacteerd**, vooral (97%) via brief, mail of telefoon. Een grote meerderheid hiervan was in overtreding (85%): niet aangesloten bij Bebat en/of Recupel. Zij kregen een mail en/of brief met de vraag om zich in regel te stellen. De gegevens van de bedrijven die alsnog weigerden zich aan te sluiten, werden voor een controlebezoek doorgegeven aan de toezichthouders van het team.

2.2 NEERWAARTSE CONTROLES

Neerwaartse controles leggen de focus op de inzameling, de verwerking en de afvoer van de afvalstoffen. Dit gebeurt voornamelijk bij schroothandelaars en containerdiensten.

In 2021 kregen **78 bedrijven** een bedrijfsbezoek door een stroomopvolger om hun inzameling van AEEA na te gaan: uitsortering uit afvalstromen, de aanwezigheid van een overdekte opslag, rapportage via Recupel en/of Beweee, afvoer naar vergunde verwerker ... Tijdens het bezoek gaf de stroomopvolger aan wat beter kon en adviseerde hij/zij over de wettelijke bepalingen en hoe die na te leven.

Bij 46 % van de bezochte bedrijven werden overtredingen vastgesteld. Na de bezoeken was er een duidelijke stijging van aangiftes bij Beweee (1100 ton extra sinds begin project). De gegevens van de bedrijven die zich na een informatief bedrijfsbezoek niet in regel stelden, werden doorgegeven aan de toezichthouders van het team.

3 AFVAL

De uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (aanvaardingsplicht) maakt de producenten, invoerders, tussenhandelaars en eindverkopers verantwoordelijk voor de producten die ze op de (Vlaamse) markt brengen, tot in de afvalfase.

Om hieraan te voldoen hebben de producenten volgende beheersorganismen opgericht:

- **RECUPEL**: afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA);
- **PV CYCLE**: zonnepanelen;
- **BEBAT**: batterijen en accu's;
- **FEBELAUTO**: voertuigen en batterijen van elektrische wagens;
- **VALORLUB**: olie;
- **RECYTYRE**: banden;
- **VALUMAT**: matrassen.

3.1 NEERWAARTSE CONTROLES

Neerwaartse controles leggen de focus op de inzameling, de verwerking en de afvoer van de afvalstoffen. Dit gebeurt voornamelijk bij schroothandelaars, containerdiensten en garages.

3.1.1 AEEA

De controles focussen op de correcte inzameling en verwerking van AEEA. De verwerking van AEEA moet op een specifieke manier gebeuren. Schadelijke onderdelen moeten verwijderd worden. Verder moeten bedrijven **ook rapporteren** over de inzameling en de verwerking (**BeWeee**).

Sinds begin 2020 is er voor AEEA een stroomopvolger actief (zie hoofdstuk 2). De gegevens van de bedrijven die zich na een informatief bedrijfsbezoek niet in regel stelden, werden doorgegeven aan de toezichthouders van het team voor een controle ter plaatse. Deze opvolgcontroles door de toezichthouders gebeurden bij 47 bedrijven. **Bij 54 % van hen stelden de toezichthouders overtredingen vast."**

3.1.2 Afgedankte voertuigen

We hebben **55 controles** uitgevoerd. Als afgedankte voertuigen ontmanteld worden om de gedemonteerde onderdelen te verkopen, moet het bedrijf een erkend centrum zijn. Deze erkenning als centrum voor depollutie, ontmanteling en vernietiging van afgedankte voertuigen wordt verleend door de OVAM.

Afgedankte voertuigen moeten verplicht afgevoerd worden naar een erkend centrum. En dit uiterlijk als de keuring meer dan 2 jaar is vervallen. Het jarenlang opslaan van afgedankte voertuigen is dus niet toegestaan. Bij vele garages is dit nog wel het geval. Door de controles worden er heel wat terreinen opgeruimd. Afgedankte en geaccidenteerde voertuigen moeten steeds op een vloeistofdichte vloer opgeslagen worden.

In 2021 was 69% van de gecontroleerde bedrijven niet in orde. Dit gaat van een beperkt aantal afgedankte voertuigen die er al te lang staan tot het illegaal depollueren en demonteren van afgedankte voertuigen, dit wil zeggen zonder over een erkenning te beschikken.

3.1.3 Afvalolie

Bij de controle in garages gaan onze terreincontroleurs na wat er met de ingezamelde afvalolie gebeurt. Deze controleactie werd in 2017 opgestart omdat we vermoedden dat er terug meer afvalolie verbrand werd wat een grote milieu-impact heeft en omdat de inzamelfiguurs daalden. Sinds 2017 hebben we dus bij elke controle van een garage aandacht voor de ingezamelde afvalolie.

3.2 OPWAARTSE CONTROLES

De controles zijn vooral bedoeld om 'freeriders' op te sporen. Dat zijn bedrijven die niet zijn aangesloten bij een beheersorganisme of die niet beschikken over een door de OVAM goedgekeurd afvalbeheersplan. Deze controles zijn vooral administratieve. Het merendeel ervan gebeurt niet ter plaatse, maar vanop afstand. Sinds 2020 gebeurt het informeren en aansporen tot aansluiten bij Bebat en/of Recupel in eerste instantie door de **stroomopvolgers**.

3.2.1 AEEA en batterijen

In 2021 werden er 14 bedrijven gecontroleerd, waarvan 8 een verslag van vaststelling (VVV) ontvingen omdat ze alsnog weigerden aan te sluiten.

3.2.2 Olie en banden

In 2021 waren er **geen opwaartse controles** voor olie en banden, wegens geen prioriteit door de beperkte capaciteit van het team Terreincontrole.

4 BODEM

Het team Terreincontrole richt zich op de traceerbaarheid van bodemmateri len. De erkende bodembeheerorganisaties Grondbank vzw en Grondwijzer vzw staan in voor de opvolging en traceerbaarheid van grondstromen in het Vlaamse Gewest. Hiervoor hebben ze een eigen controle- en beheerssysteem. De handhaving door het team Terreincontrole beperkt zich op de opsporing van ‘freeriders’ en de behandeling van meldingen en klachten over grondverzet. Naast de controles ter plaatse ondersteunen we ook vanop afstand de gemeente- en politiediensten of andere toezichthouders.

In 2021 voerden we 51 controles uit bij grondwerkers of op locaties waar grond opgeslagen wordt. Tijdens een controle bij een TOP (tussentijdse opslagplaats) gaan we na of het bedrijf de traceerbaarheidsprocedures van het grondverzet volgt. Ook klachten en/of meldingen van particulieren, politiediensten en lokale besturen komen aan bod. In 2021 was 25% van de gecontroleerde bedrijven niet in orde.

PFAS

In 2021 barstte de PFAS-crisis los. Dit had een impact op ons team en op de traceerbaarheid van bodemmateri len. Er werden hierdoor in bepaalde dossiers extra inspanningen geleverd, na goedkeuring door de OVAM-directie. Er kwam ook budget beschikbaar voor staalnames ter controle. Het team werd mee ingeschakeld om alle vragen naar aanleiding van de PFAS-crisis tijdig en correct te beantwoorden. Met betrekking tot grondverzet ontvingen we meer klachten en bezorgdheden over de traceerbaarheid van bodemmateri len. Ook boden we ondersteuning aan lokale toezichthouders.

5 ZWERFVUIL

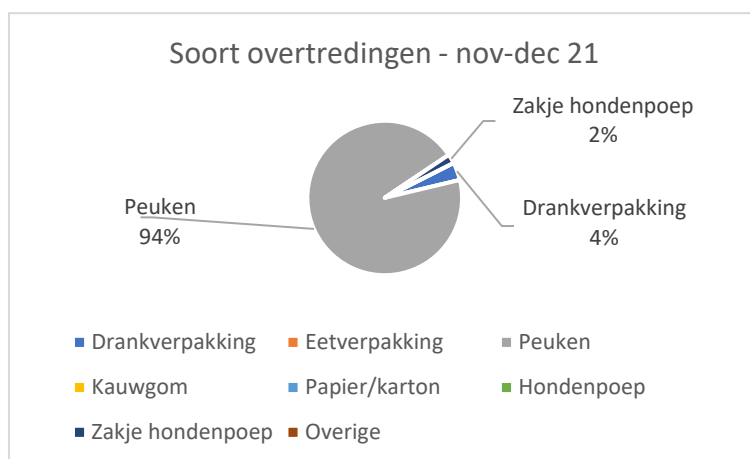
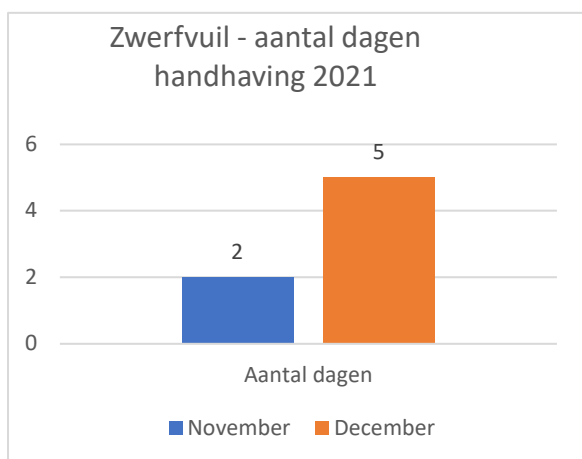
Zwerfvuil is klein afval dat mensen al dan niet onbewust op een daarvoor niet bestemde plaats achterlaten. Voorbeelden zijn sigarettenpeuken, kauwgom, etensresten, blikjes, flesjes, snoepverpakkingen, mondkmaskers, zakdoekjes, hondenpoepzakjes, kleine zakjes met afval..

Sinds de zomer van 2021 behoort de handhaving van zwerfvuil ook tot de taken van het team Terreincontrole. Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Energie en Toerisme, maakte van de daling van de hoeveelheid zwerfvuil immers een belangrijk beleidsthema. Om de lokale besturen te ondersteunen in de handhaving op zwerfvuil maakte ze budget vrij om vanaf midden 2021 tot midden 2024 dertig handhavers zwerfvuil bij de OVAM tewerk te stellen. Deze handhavers zijn geen toezichthouders maar handhaven volgens de GAS-wetgeving. Hiervoor moeten ze eerst de opleiding tot GAS-vaststeller volgen en aangesteld worden door de gemeenteraad van elke stad of gemeente waar ze actief zijn. Ze werken op basis van de bepalingen over zwerfvuil in de lokale politiereglementen.

Via patrouilles op het terrein (steeds per 2), ook 's avonds en in het weekend, trachten ze om overtreders op heterdaad te betrappen. Ook controle op het bijhebben van een zakje voor hondenpoep valt onder hun takenpakket. Al deze controles doen ze in nauwe samenwerking met de lokale besturen via een aanpak op maat. Ze patrouilleren vooral in winkelstraten, stopplaatsen openbaar vervoer, parken, publieke parkings, tijdens evenementen Ook eenmalige evenementen zoals kermissen, jaarmarkten, festivals of sportwedstrijden komen in aanmerking. De handhavers worden niet ingezet voor sluikstorten.

Bij vaststelling van een overtreding maakt de handhaver een bestuurlijk verslag op, er wordt niet gewerkt met waarschuwingen. Het is de sanctionerend ambtenaar die de bestuurlijke verslagen behandelt en een GAS-boete kan opleggen.

In 2021 waren er 7 handhavers zwerfvuil in dienst. Eind november 2021 ging de effectieve handhaving van start. Sindsdien waren we actief in drie gemeenten. Omdat dit project nog in de opstartfase zat, waren er in 2021 maar een beperkt aantal handhavingsdagen en vaststellingen.

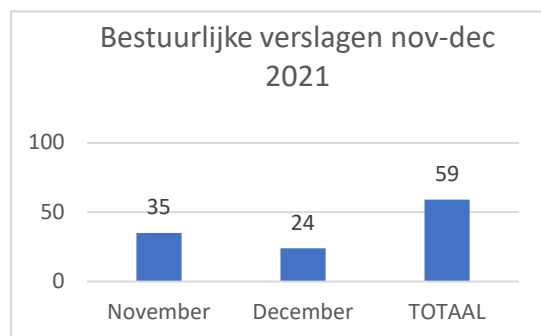

Het merendeel van de overtredingen betreft het weggooien van sigarettenpeuken (94%).

Mogelijke verklaringen hiervoor:

- nog steeds een grote gewoonte en geen besef bij de burger dat dit een overtreding is,
- snel vast te stellen (beperkte duurtijd roken),
- in de winter minder mensen op straat en weinig buitenconsumptie (drank- en eetverpakking),
- impact van de Corona-pandemie,
- verbod op evenementen tijdens deze periode.

Van de vastgestelde overtredingen werd een **bestuurlijk verslag** (BV) opgemaakt. De sanctionerend ambtenaar heeft zes maanden de tijd om het dossier te behandelen en al dan niet een GAS-boete of een alternatieve maatregel op te leggen.

6 ANDERE TAKEN VAN HET TEAM

- Beheren mailbox handhaving@ovam.be
In 2021 behandelden we zo'n 1500 mails. Het gaat onder meer over vragen van (lokale) toezichthouders en andere inspectiediensten, klachten en informatievragen;
- Ondersteunen van interne en externe toezichthouders;
- Het geven van opleidingen aan lokale toezichthouders;
- Handhavingsbeleid uitvoeren;
- Bijwonen van vergaderingen en opvolgen van studies van de VHRM (Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu)/departement, politienetwerk, werkgroep handhaving.

7 MEER INFO

<https://ovam.vlaanderen.be/handhaving>

<https://ovam.vlaanderen.be/handhaving-zwerfvuil2>

<https://ovam.vlaanderen.be/upv>

<https://ovam.vlaanderen.be/afgedankte-voertuigen-en-voertuigwrakken>

<https://ovam.vlaanderen.be/voertuigen-banden-en-olie>

<https://ovam.vlaanderen.be/aeaa>

<https://ovam.vlaanderen.be/gebruik-van-bodemmaterialen-grondverzet>